

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursurilor declarate de Alexandr Diulgher, reprezentat de avocatul Andrei Beruceașvili, de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și de Procuratura Generală a Republicii Moldova,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Alexandr Diulgher împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat în urma tragerii ilegale la răspundere penală,

împotriva deciziei din 08 februarie 2024 a Curții de Apel Comrat,

*(Dosarul nr. 2ra-668/24
NR. PIGD 2-22073094-01-2ra-19082024)*

Recursurile declarate după 01 septembrie 2023. Argumentele recursurilor nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 Cod de procedură civilă.
--

Judecătoria Comrat, sediul Central, jud. S. Popovici,
Curtea de Apel Comrat, jud. A. Mironov, D. Fujenco, Șt. Starciuc,

28 ianuarie 2026

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa participanților la proces recursurile declarate de Alexandr Diulgher, reprezentat de avocatul Andrei Beruceașvili, de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și de Procuratura Generală a Republicii Moldova,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Oxana Parfeni,

Gheorghe Stratulat, *judcători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 25 mai 2022, Alexandr Diulgher a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova, solicitând încasarea sumei de 1 370 655 de lei cu titlu de compensare a salariului pentru perioada 01 august 2016 – 17 iunie 2021 cu reducerea sumelor necesare pentru achitarea în fondul asigurărilor sociale, a sumei de 1 000 000 de lei cu titlu de reparare a prejudiciului moral cauzat în urma tragerii ilegale la răspundere penală și încasarea cheltuielilor de judecată.

2. În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că, din anul 2000 a activat în organele Procuraturii, exercitând funcțiile de Procuror în Procuratura UTA Găgăuzia, procuror adjunct al procurorului raionului Taraclia, procuror în procuraturile din raioanele Basarabeasca și Taraclia. Iar prin ordinul Procurorului General nr.427-p din 27 aprilie 2012 a fost numit în funcția de procuror al raionului Taraclia pe un termen de 5 ani. Pe parcursul activității în organele Procuraturii a fost menționat (încurajat) în serviciu de 5 ori.

3. La 01 august 2016, de către Procurorul General interimar al Republicii Moldova, în privința sa a fost începută urmărirea penală pe faptul abuzului de serviciu comis de către o persoană cu funcție de demnitate publică, infracțiune, prevăzută de art.327 alin.(2) lit.b) din Codul penal. Iar prin ordonanța procurorului în Procuratura Anticorupție din 01 august 2016 a fost dispusă reținerea sa, fiind reținut la 01 august 2016, ora 18:10, în incinta Procuraturii raionului Taraclia în fața subalternilor săi.

4. Din cauza stresului și presiunii psihice i s-a făcut rău și a fost transportat cu ambulanța la Spitalul raional Taraclia cu diagnoza: xxxxx. În pofida stării sănătății și internării în staționar, la insistența colaboratorilor CNA a fost transportat la Izolatorul de detenție provizorie în Chișinău.

5. Prin ordinul nr. 994-p din 01 august 2016 a Procurorului General interimar al Republicii Moldova a fost suspendat din funcția de procuror al raionului Taraclia, începând cu 01 august 2016.

6. La 03 august 2016 a fost pus sub învinuire în baza art.327 alin. (2) lit.b) din Codul penal. Prin încheierea din 04 august 2016 a Judecătoriei Buiucani,

mun. Chișinău, în rezultatul admiterii demersului procurorului, în privința sa a fost aplicată măsura preventivă sub forma de arest preventiv pe un termen de 25 de zile. Iar prin decizia din 10 august 2016 a Curții de Apel Chișinău, drept urmare a admiterii recursului avocatului, a fost casată încheierea din 04 august 2016 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău și a fost aplicată măsura preventivă sub forma de arest la domiciliu pe un termen de 30 de zile. Prin încheierea din 25 august 2016 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău a fost respins ca nefondat demersul procurorului privind prelungirea măsurii preventive sub forma de arest la domiciliu.

7. La 15 septembrie 2016 cauza penală în privința sa a fost expeditată în instanța de judecată pentru examinare în fond. Iar prin sentința din 28 mai 2021 a Judecătoriei Cahul, sediul Central, devenită irevocabilă la 29 iunie 2021, a fost achitat în comiterea infracțiunii prevăzute de art.327 alin. (2) lit.b) din Codul penal, pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

8. Reclamantul a precizat că prin ordinul nr.986-p din 17 iunie 2021 a fost încetată suspendarea sa din funcție de la 10 iunie 2021. Astfel, a fost suspendat din funcție în perioada 01 august 2016 - 10 iunie 2021.

9. Cu referire la prevederile art.3 alin.(1) lit. a) și art.6 lit. a) din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, nr. nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 (în continuare Legea nr. 1545/1998), reclamantul a reiterat că la 01 august 2016 a fost ilegal reținut, iar la 03 august 2016, a fost ilegal tras la răspundere penală, fiind pus sub învinuire în baza art.327 alin. (2) lit.b) din Codul penal. La fel, la 04 august 2016 i-a fost ilegal aplicată măsura preventivă sub forma de arest preventiv, iar la 10 august 2016 i-a fost aplicată ilegal măsura preventive sub forma de arestare la domiciliu. Astfel a considerat că are dreptul legal de a solicita repararea prejudiciului material și moral cauzat. În opinia reclamantului, dreptul la repararea prejudiciului a apărut la 29 iunie 2021, data devenirii irevocabile a sentinței din 28 mai 2021 a Judecătoriei Cahul, sediul Central.

10. Redând prevederile art.7 lit. a), art.8 alin.(1) din Legea nr. 1545/1998, reclamantul a declarat că din funcția de procuror-șef al Procuraturii raionului Taraclia a fost suspendat la 01 august 2016 și a fost restabilit în funcție la 17 iunie 2021. Drept urmare a suspendării din funcție în rezultatul tragerii ilegale la răspundere penală a fost lipsit de salariu, ce constituia sursa sa principală de existență. Salariul de bază conform funcției deținute de procuror-șef al Procuraturii raionului Taraclia a constituit suma de 23 430 de lei (ordinul nr.986-p din 17 iunie 2021). În perioada 01 august 2016-17 iunie 2021 (58,5 luni) nu a primit salariu. Astfel, suma prejudiciului material constituie suma de 1 370 655 de lei (58,5 luni x 23 430 lei).

11. În ceea ce vizează prejudiciul moral, reclamantul cu referire la prevederile art. 10, art.11 din Legea nr. 1545/1998, a susținut că a fost ilegal tras la răspundere penală pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art.327

alin. (2) lit.b) din Codul penal, care prin prisma art. 16 alin. (4) din Codul penal, face parte din categoria infracțiunilor grave. În privința sa au fost comise încălcările procesuale extrem de grave. Or, procurorul din start a cunoscut faptul că nu a comis nicio infracțiune. De fapt, inițierea urmăririi penale și tragerea ilegală la răspundere penală a constituit o răfuială a conducerii Procuraturii Generale, pentru faptul că a refuzat să îndeplinească indicațiile ilegale ale procurorului ierarhic superior. Dosarul penal în privința sa a fost cu bună-știință fabricat de Procuratura Anticorupție, fapt confirmat prin conținutul sentinței din 28 mai 2021 a Judecătoriei Cahul sediul Central. Reținerea sa și tragerea la răspundere penală a avut o rezonanță mare, fiind mediatizată de către organele procuraturii. A fost reținut în incinta Procuraturii raionului Taraclia în fața subalternilor săi. Despre reținerea sa, au aflat rudele, prietenii și vecinii, iar procuratura a răspândit informația că este corupt. Până la reținere a avut o reputație ireproșabilă la serviciu și în viața personală. Deși beneficia de dreptul la prezumpția de nevinovăție, serviciul de presă al Procuraturii Generale a răspândit informații referitor la suspendarea și demisia din funcția pentru comiterea infracțiunii. Această informație a fost publicată inclusiv pe portalele ziarelor naționale, inclusiv Ziarul de Gardă.

12. Reclamantul a mai afirmat că în pofida faptului că din start nu existau probe privind vinovăția sa în comiterea infracțiunii, urmărirea penală și judecarea cauzei a fost ilegal desfășurată timp de aproape 5 ani. Prin tragerea ilegală la răspundere penală i-au fost grav afectate drepturile personale - prezumpția nevinovăției, dreptul la libertatea personală, dreptul de a nu fi supus torturii, dreptul la inviolabilitatea vieții private. Deși a fost pronunțată sentința de achitare și a fost restabilit în funcția de procuror, deja nu mai avea posibilitate să lucreze în continuare în organele de procuratură și a fost nevoit să demisioneze la 23 iunie 2021, deoarece a pierdut încrederea în dreptate și în întregul sistem de ocrotire a drepturilor din Republica Moldova.

13. Pe parcursul desfășurării procedurilor penale a fost supus unei presiuni psihologice imense, fiind lipsit de posibilitate de a duce un trai normal împreună cu familia. Soția a rămas singură cu doi copii minori, fără surse de existență. Or, în perioada 01 august 2016-17 iunie 2021 a fost suspendat din funcție. Mai mult, în urma tragerii ilegale la răspundere penală s-a agravat esențial starea sănătății. Până la data de 01 august 2016 a fost perfect sănătos și nu a fost la evidența medicilor. După reținerea sa și tragerea ilegală la răspundere penală, în urma stresului și suferințelor psihice a fost pus la evidență medicală la locul de trai cu diagnoza xxxxx. Totodată în urma diagnozei stabilite a fost limitat parțial de capacitatea de muncă, fapt confirmat prin certificatul din 10 noiembrie 2021 eliberat de IMSP CS Cazaclia. De asemenea, a reiterat că la 01 august 2016 a fost internat în staționarul Spitalului Raional Taraclia și în pofida stării sănătății a fost transferat la 02 august 2016 în Izolatorul de detenție provizorie al CNA, ceea ce și mai mult a agravat starea sănătății. Toate acțiunile menționate a

procurorilor le apreciază ca tortură, ceea ce contravine în mod direct garanțiilor art.3 CEDO. Reieșind din caracterul încălcărilor comise, precum și consecințelor acestor încălcări, cu certitudine suferințele fizice și psihice în principiu nu pot fi atenuate. Or, nu poate fi restituit cel mai valoros lucru - timpul pierdut. Pronunțarea sentinței de achitare constituie într-o măsură o reparare a prejudiciului moral cauzat, însă, în opinia sa, nu este una suficientă. Nicio persoană din cadrul Procuraturii Generale nu i-a oferit scuze oficiale pentru tragerea ilegală la răspundere penală conform prevederilor art. 12 din Legea nr.1545/1998. Niciun colaborator al procuraturii care ilegal l-au tras la răspundere penală, nu a fost supus răspunderii prevăzute de lege.

14. Reclamantul a precizat că în perioada 01 august 2016-10 august 2016 s-a aflat în detenție, fiind aplicată în privința sa arestul preventiv, iar la arest la domiciliu în perioada 10 august 2016-31 august 2016.

15. Cu trimitere la prevederile art. 11 alin.(1), (3) din Legea nr.1545/1998, reclamantul a afirmat că unul dintre criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire. În temeiul Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale acest criteriu se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Quantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acestea să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor. Inclusiv cu trimitere la prevederile art. 1423 din Codul civil, caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate. În sensul pct.22 din Hotărârea Plenului CSJ nr.8 din 24 decembrie 2012 cu privire la examinarea litigiilor privind repararea prejudiciului moral și material cauzat persoanelor deținute prin violarea art.3, art. 5, art. 8 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, potrivit jurisprudenței Curții Europene, instanțele judecătorești naționale vor putea acorda cu titlu de prejudiciu moral, pentru violarea art. 5 și art. 8 din Convenție următoarele compensații, care urmează a fi plătite în lei moldovenești: violarea art.5 din Convenție 600 – 30 000 de euro; violarea art.8 din Convenție 1 000 – 10 000 de euro per an.

16. Potrivit art.46 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, înaltele Părți contractante se angajează să se conformeze hotărârilor definitive ale Curții în litigiile la care ele sunt părți. În sensul normei precitate, hotărârile CEDO au forță obligatorie. Urmare nivelul compensațiilor trebuie să fie comparabil în raport cu sumele acordate de Curte în cauze similare (Scordino nr. 1 c. Italiei, Ciorap nr.2 c. Moldovei, Burdov nr.2 c. Rusiei, 15 ianuarie 2009, §99). Cu referire

la detenția nemotivată, în cauza Stepuleac c. Republicii Moldova din 06 noiembrie 2007 (cererea nr. 8207/06), Curtea a considerat că „reclamantului trebuia să-i fi fost cauzat un anumit stres și neliniște ca urmare a detenției contrar articolului 5 § 1 al Convenției și în condiții contrare articolului 3 al Convenției. Hotărând în mod echitabil să-i ofere reclamantului cu titlu de despăgubire suma de 12 000 de euro.

17. Reclamantul a relevat că în cazul său, ținând cont de gravitatea suferințelor psihice suportate de el și familia sa în rezultatul tragerii sale ilegale la răspundere penală, reieșind din urmările grave survenite pentru sănătatea sa, a considerat echitabilă și rezonabilă suma de 1 000 000 de lei cu titlu prejudiciul moral.

18. Prin încheierea consemnată în procesul-verbal al ședinței de judecată din 03 august 2022, s-a atras în proces Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova în calitate de pârât.

19. Prin cererea de concretizare și completare a pretențiilor depusă la 27 februarie 2023 împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, reclamantul a solicitat încasarea de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, sumei de 782 232, 44 de lei cu titlu de compensare a salariului cu aplicarea coeficientului de inflație pentru perioada 01 august 2016 – 17 iunie 2021 cu reducerea sumelor necesare pentru achitarea în fondul asigurărilor sociale, a sumei de 1 000 000 de lei cu titlu de prejudiciul moral cauzat în urma tragerii ilegale la răspundere penală și încasarea cheltuielilor de judecată.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

20. Prin hotărârea din 06 aprilie 2023 a Judecătoriei Comrat, sediul Central, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Alexandr Diulgher. S-a încasat din contul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, prin intermediul bugetului de stat, în beneficiul lui Alexandr Diulgher salariul neachitat și alte plăți salariale pentru perioada suspendării ilegale a raporturilor de muncă din 01 august 2016 până la 17 iunie 2021, în sumă de 623 640, 63 de lei, cu reținerea contribuțiilor de stat obligatorii. S-a încasat din contul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, prin intermediul bugetului de stat, în beneficiul lui Alexandr Diulgher compensația pentru prejudiciul moral cauzat prin tragerea ilegală la răspundere penală, în sumă de 200 000 de lei și cheltuieli judiciare în sumă de 5 000 de lei. În rest, cerințele s-au respins ca neîntemeiate.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

21. La 07 aprilie 2023 și la 13 aprilie 2023, prin intermediul poștei electronice și terestre (Vol.I, f.d.196, 201), Ministerul Justiției al Republicii Moldova a depus cerere de apel împotriva hotărârii din 06 aprilie 2023 a

Judecătoriei Comrat, sediul Central, solicitând admiterea acesteia, casarea hotărârii primei instanțe, emiterea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii.

22. La 13 aprilie 2023, Alexandr Diulgher a declarat apel împotriva hotărârii din 06 aprilie 2023 a Judecătoriei Comrat, sediul Central, solicitând admiterea acestuia, modificarea hotărârii primei instanțe prin încasarea sumei de 782 232, 44 de lei cu titlu de compensare a salariului cu aplicarea coeficientului de inflație pentru perioada 01 august 2016 – 17 iunie 2021 cu reducerea sumelor necesare pentru achitarea în fondul asigurărilor sociale, a sumei de 1 000 000 de lei cu titlu de prejudiciul moral cauzat, menținerea hotărârii primei instanțe în partea încasării cheltuielilor de judecată.

23. La 03 mai 2023, procurorul în procuratura UTA Găgăuzia, oficiul Comrat, a depus cerere de apel împotriva hotărârii din 06 aprilie 2023 a Judecătoriei Comrat, sediul Central, solicitând admiterea acesteia, casarea hotărârii primei instanțe, pronunțarea unei noi decizii de respingere integrală a acțiunii.

24. La 03 mai 2023, prin intermediul poștei terestre (Vol.I, f.d.205), Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova a depus cerere de apel împotriva hotărârii din 06 aprilie 2023 a Judecătoriei Comrat, sediul Central, solicitând admiterea acesteia, casarea hotărârii primei instanțe, pronunțarea unei noi hotărâri de respingere integrală a pretențiilor reclamantului.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

25. Prin decizia din 08 februarie 2024 a Curții de Apel Comrat s-au admis apelurile declarate de Alexandr Diulgher, Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Procuratura UTA Găgăuzia și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova. S-a casat integral hotărârea din 06 aprilie 2023 a judecătoriei Comrat, sediul Central. S-a pronunțat o nouă hotărâre prin care s-a respins ca neîntemeiată cerința lui Alexandr Diulgher privind încasarea din contul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, prin intermediul bugetului de stat al RM, a sumei de 623 640,63 de lei, cu titlu de compensare a salariului neachitat pentru perioada suspendării ilegale de la 01 august 2016 până la 17 iunie 2021. S-a admis parțial cerința lui Alexandr Diulgher privind încasarea din contul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, prin intermediul bugetului de stat al RM, a sumei cu titlu de compensare a prejudiciului moral în legătură cu tragerea ilegală la răspundere penală. S-a încasat din contul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, prin intermediul bugetului de stat al RM, în beneficiul lui Alexandr Diulgher cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin tragerea ilegală la răspundere penală, suma de 300 000 de lei și cheltuielile judiciare suportate în prezentul proces civil, în sumă de 5 000 de lei. În rest, s-a respins ca neîntemeiată cerința lui Alexandr Diulgher privind încasarea prejudiciului moral cauzat prin tragerea ilegală la răspundere penală.

26. Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că instanța de fond corect a ajuns la concluzia existenței prejudiciului moral cauzat reclamantului prin prisma prevederilor Legii nr. 1545/1998, dar nu a dat o apreciere temeinică circumstanțelor cauzei și a dispus încasarea unui cuantum al prejudiciului moral diminuat.

27. Totodată instanța de fond a concluzionat eronat asupra admiterii acțiunii în partea încasării salariului ratat, ca urmare a suspendării ilegale din funcție și aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată, ceea a dus la emiterea unor soluții greșite în acest sens.

28. Instanța de apel a relevat că în cadrul examinării cauzei s-a stabilit cu certitudine că, la 01 august 2016 de către Procurorul General interimar al Republicii Moldova, Eduard Harunjen, a fost începută urmărirea penală în privința reclamantului Alexandr Diulgher pe faptul abuzului de serviciu comis de către o persoană cu funcție de demnitate publică, infracțiune, prevăzută de art.327 alin. (2) lit.b) din Codul penal.

29. Prin sentința din 28 mai 2021 a Judecătoriei Cahul, sediul Central, a fost achitat în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 327 alin. (2) lit.b) din Codul penal, pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii, iar sentința a devenit irevocabilă la 29 iunie 2021.

30. La acest capitol, instanța de apel a conchis că circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii au fost stabilite și elucidate pe deplin de către instanța de fond, ele derivă din materialele cauzei nefiind combătute de către părți.

31. Din analiza prevederilor art. 3 alin.(1) lit. c) din Legea nr.1545/1998, noțiunea de acțiuni ilicite în sensul art. 2 alin.(1) din Legea nr.1545/1998, art. 6 lit. b) din Legea nr.1545/1998, art. 2007 alin.(1) lit. a) din Codul civil, raportate la circumstanțele pricinii, instanța de apel a notat că potrivit materialelor cauzei enunțate, care atestă circumstanțele pricinii, Alexandr Diulgher a fost achitat pe învinuirea de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.327 alin. (2) lit.b) din Codul penal, dat fiind că fapta nu întrunește elementele infracțiunii, iar sentința a devenit irevocabilă la 29 iunie 2021. Prin urmare, acesta întrunește condițiile stabilite de lege pentru a putea solicita despăgubiri pentru prejudiciile care i-au fost cauzate.

32. Referitor la invocarea apelanților Ministerul Justiției, Ministerul Finanțelor și Procuratura Generală, precum că reclamantului nu i-au fost încălcate drepturile prevăzute de art. 3 din Legea nr. 1545/1998, instanța de apel o găsește nefondată și eronată din următoarele considerente.

33. Reiterând prevederile art. 3 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 1545/1998, instanța de apel a reținut că din conținutul rechizitoriului prezent la materialele cauzei se atestă că: Cauza penală a fost pornită la 01 august 2016 în baza semnelor constitutive ale infracțiunii, prevăzute de art.327 alin. (2) lit. b) din Codul penal.

34. Prin urmare prin ordinul nr. 994-p din 01 august 2016 a Procurorului General interimar al Republicii Moldova, Eduard Harunjen, a fost suspendat din funcția de procuror al raionului Taraclia, începând din 01 august 2016.

35. La 03 august 2016 a fost pus sub învinuire în baza art.327 alin. (2) lit.b) din Codul penal, iar prin încheierea din 04 august 2016 a Judecătoriei Buiucani, municipiului Chișinău, a fost admis demersul procurorului și fața de el a fost aplicată măsura preventivă sub forma de arest preventiv pe un termen de 25 de zile.

36. Prin decizia din 10 august 2016 a Curții de Apel Chișinău a fost admis recursul avocatului său, casată încheierea din 04 august 2016 a Judecătoriei Buiucani, municipiului Chișinău și aplicată măsura preventivă sub forma de arest la domiciliu pe un termen de 30 de zile.

37. La 15 septembrie 2016 cauza penală în privința sa a fost expeditată în instanța de judecată pentru examinarea în fond.

38. Astfel potrivit rechizitoriului, Alexandr Diulgher a fost deferit judecății cu învinuirea adusă în săvârșirea infracțiunii prevăzută de art.327 alin. (2) lit.b) din Codul penal, respectiv procurorul a dispus tragerea ilegală la răspundere penală a reclamantului. Or, potrivit sentinței din 28 mai 2021 a Judecătoriei Cahul, sediul Central, a fost achitat în comiterea infracțiunii prevăzute de art.327 alin.(2) lit.b) din Codul penal, pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

39. Referitor la argumentul apelanților că organul de urmărire penală a respectat prevederile art. 252-254 din Codul de procedură penală, acest aspect nu este o scuză a tragerii ilegale la răspundere penală. Or, organul de urmărire penală avea obligația de a elucida toate circumstanțele cauzei fiind îndrept să pronunțe și soluția de încetare a urmăririi penale, pe lipsa faptei infracționale în acțiunile lui Alexandr Diulgher și să evite o prelungire a măsurilor procesual penale, ce au un efect negativ asupra vieții private a persoanei puse sub învinuire și inculpată pe nedrept, ca ulterior printr-un act judecătoresc să fie declarată netemeinicia învinuirilor aduse. Este de remarcat că organul de urmărire penală, prin expedierea cauzei penale în instanța de judecată a admis tragerea ilegală la răspundere penală, în final dispusă achitarea reclamantului Alexandr Diulgher, respectiv prin continuarea nefondată și netemeinică a procedurii penale în privința reclamantului, a generat o continuitate a procesului penal până la 5 ani de zile, perioadă ce cu siguranță a creat disconfort reclamantului, fapt ce a generat cu siguranță și modul în care ultimul a fost tratat în societate pe plan profesional, cât și cel personal.

40. La acest aspect, instanța de apel a admis alegațiile părții reclamante că ultimul prin învinuirile ilegale și-a pierdut încrederea în sistemul în care activa, a suferit pe urma reținerii sale și aflării sale în arest preventiv și arest la domiciliu, pentru învinuiri ce nu îi erau imputabile, a fost privat de dreptul

de a activa în domeniul său profesional și de a avea venituri salariale regulate.

41. În cumul, instanța de apel a stabilit că, în speță, este probat încălcarea de către organul de urmărire penală a principiului și scopului urmăririi penale, fiind tras la răspundere penală ilegal reclamantul Alexandr Diulgher, prin înaintarea rechizitoriului cu învinuire în instanța de judecată, ceea ce denotă temeinicia acțiunii în reparare în temeiul Legii nr. 1545.

42. În speță, instanța de apel a stabilit încălcarea de către organul de urmărire penală în privința reclamantului a drepturilor procesual penale, acest fapt fiind integrabil cu repararea prejudiciului cauzat în temeiul art. 3 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 1545/1998, care prevede că în conformitate cu prevederile prezentei legi, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma tragerii ilegale la răspundere penală.

43. Instanța de apel a considerat că cerința privind repararea prejudiciului moral cauzat lui Alexandr Diulgher este una întemeiată și bazată pe suport legal. Or, potrivit circumstanțelor reținute de Judecătoria Cahul, sediul Central, în cadrul examinării cauzei penale privind învinuirea lui Alexandr Diulgher de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 327 alin. (2) lit. b) din Codul penal, prin sentința din 28 mai 2021 l-a achitat pe Alexandr Diulgher de învinuirea adusă pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

44. Instanța de apel raportând prevederile art.13 din Convenția Europeană la prevederile art.5 alin. (2) din Codul de procedură civilă, a reținut că persoana deținută în cazul în care se consideră victimă a unei violări a drepturilor sale prevăzute de art.3, art. 5 și art. 8 din Convenția Europeană este în drept să se adreseze cu cerere în instanțele judecătorești naționale și să solicite despăgubiri cu titlu de compensații pentru prejudiciul material și moral, inclusiv costuri și cheltuieli judiciare.

45. Citând prevederile art. 10 din Legea nr.1545/1998, art. 2036 alin. (1), (3) Cod civil, instanța de apel a notat că în cazul victimei unei erori judiciare se pot pretinde daune morale al căror quantum se stabilește prin aproximare, urmând să se ia în vedere o serie de criterii cum ar fi consecințele negative suferite de cel în cauză, pe plan fizic și psihic, importanța valorilor morale lezate, măsura în care au fost lezate aceste valori și intensitatea cu care au fost percepute consecințele vătămării. Reieșind din coroborarea normelor de drept indicate la circumstanțele pricinii, instanța de apel a remarcat că prin tragerea ilegală la răspundere penală a reclamantului, durata urmăririi penale și a procesului de judecată per total pe parcursul aproape 5 ani de zile, în final soldată cu pronunțarea sentinței de achitare, pe motivul că fapta nu întrunește elementele infracțiunii, reclamantului Alexandr Diulgher i s-a adus atingere drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, iar prin prisma remediei eficiente prevăzute de legislația națională în vigoare, apelantul are dreptul la despăgubire pentru prejudiciul cauzat prin

acțiunile sus-indicate, iar durerile psihice și suferințele fizice provocate de atare acțiuni, pot și trebuie compensate prin acordarea unor despăgubiri.

46. În contextul prevederilor art.11 alin.(1) din Legea nr.1545/1998, art.2037 alin. (1), (2) din Codul civil, instanța de apel a menționat că, aprecierea cuantumului prejudiciului moral acordat persoanei este prerogativa instanței de judecată, prin prisma criteriilor stabilite de lege și în baza probelor admisibile și pertinente, prezentate de cel prejudiciat întru confirmarea gradului suferințelor psihice și fizice. Or, aprecierea anume a gravității suferințelor invocate, se impune prin prisma faptului că compensația pentru paguba morală reprezintă un echivalent în bani al suferințelor invocate, care trebuie să aducă persoanei un echitabil grad de satisfacție.

47. Astfel, pentru aplicarea acestor criterii, cel care pretinde daunele morale urmează să prezinte argumente, indicii din care rezultă în ce măsură drepturile personale nepatrimoniale i-au fost afectate prin tragerea ilegală la răspundere și care este evaluarea despăgubirilor ce urmează să compenseze prejudiciul. La acest capitol, instanța de apel a notat că menținerea reclamantului Alexandr Diulgher în calitatea de bănuit, apoi de învinuit și de inculpat pentru o perioadă îndelungată, aproape 5 ani, aflarea acestuia în stare de arest preventiv și în arest la domiciliu, puteau și la sigur au creat reclamantului prejudicii morale, descrise de acesta în acțiune și în cererea de apel, argumente de care instanța de fond corect a ținut cont la emiterea hotărârii contestate cu apel.

48. Prin urmare ținând cont de cele expuse și de statutul funcției deținea de reclamant la momentul inițierii urmăririi penale, instanța de apel a considerat că în speță suma de 300 000 de lei, ar fi o sumă suficientă în vederea acoperirii suferințelor și prejudiciilor morale suferite de reclamant pe perioada urmăririi penale și a judecării cauzei penale. Or, în cadrul examinării cauzei nu au fost prezentate probe care ar demonstra cauzarea unui prejudiciu de o valoare mai gravă, decât cel apreciat de instanța de apel.

49. Motivul invocat de partea reclamantă precum că din momentul începerii urmăririi penale a avut de suferit fizic și psihic, circumstanțe care i-au înrăutățit starea sănătății, care până la reținere a fost perfect sănătos, nu sunt suficiente pentru a stabili un quantum al prejudiciului moral mai mare de cel stabilit de instanța de apel de 300 000 de lei, or, această sumă în coraport cu nivelul de trai și situația economică din țară, este o sumă suficientă și proporțională suferințelor suportate și proporțională încălcărilor admise de către organele de drept.

50. Aprecierea pagubei morale este atribuită prin lege în competența instanței de judecată, iar din analiza tuturor circumstanțelor pricinii, instanța de apel a concluzionat că mărimea despăgubirii stabilite în sumă de 300 000 de lei poartă un caracter echitabil.

51. Instanța de apel a stabilit că atât în instanța de fond, cât și în instanța de apel, reclamantul a fost reprezentat de avocatul Andrei Beruceașvili, căruia i-a achitat pentru serviciile de asistență juridică suma de 5 000 de lei. Suma de 5 000 de lei pentru costuri și cheltuieli de asistență juridică în cauză civilă este probată prin bonurile de plată seria GL nr.479712 la suma de 4 500 lei (f.d.178, vol. I) și bonul de plată seria GL nr. 478029 la suma de 500 lei (f.d.179, vol. I). Prin urmare având în vedere că aceste cheltuieli au fost reale, necesare și rezonabile, instanța de apel a dispus compensarea acestor cheltuieli.

52. Referitor la cerința apelantului/reclamant cu privire la încasarea sumei de 782 232,44 de lei cu titlu de compensare a salariului pentru perioada 01 august 2016-17 iunie 2021, instanța de apel a considerat-o nefondată, din următoarele considerente.

53. La acest aspect, instanța de apel a reținut că reclamantul a invocat ca temei al acestei solicitări prevederile art.7 lit. a) și art. 8 alin.(1) din Legea nr.1545/1998. Citând prevederile art. 7 lit. a) din Legea nr.1545/1998, art.53 alin.(1) și (2) din Legea cu privire la procuratură nr.3 din 25 februarie 2016, instanța de apel a evidențiat că compensarea salariului privat ca prejudiciu material se admite doar dacă acesta a fost ratat ca urmare a acțiunilor ilegale ale organului de urmărire penală, procuratură sau instanței de judecată. Însă în speță, din materialele cauzei, cât și din motivele acțiunii indicate de reclamant, rezultă că suspendarea din funcție a fost dispusă de angajator, adică ultimul a fost suspendat din funcție prin ordinul nr. 994-p din 01 august 2016 al Procurorului General interimar al Republicii Moldova, Eduard Harunjen, (Vol.I, f.d.16) și nicidecum prin acțiunile ilegale ale organului de urmărire penală, procuratură sau instanța de judecată în procesul penal. Norma care guvernează situațiile de suspendare din funcție a procurorului relevante litigiului din speță este cea prevăzută la art.55 din Legea cu privire la procuratură nr.3 din 25 februarie 2016, redând conținutul alin.1 și 4. Prin urmare, în speță este cert stabilit că suspendarea din funcție a fost decizia exclusivă a angajatorului și nu a fost dispusă de organul de urmărire penală, prin urmare această pretenție poate fi obiectul unui litigiu de muncă dintre salariat și angajator, ce se referă la litigiile de muncă și nicidecum la litigii în reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilegale ale organului de urmărire penală, procuratură sau instanța de judecată în procesul penal. Respectiv, în speță, această cerință din acțiune privind încasarea salariului neachitat pentru perioada suspendării ilegale de la 01 august 2016 până la 17 iunie 2021, ca prejudiciu cauzat prin acțiunile ilegale ale organului de urmărire penală, procuratură sau instanța de judecată în procesul penal, urmează a fi respinsă ca nefondată.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

54. La 04 iunie 2024, Alexandr Diulgher, reprezentat de avocatul Andrei Beruceașvili, a declarat recurs împotriva deciziei din 08 februarie 2024 a

Curții de Apel Comrat, solicitând admiterea recursului, modificarea deciziei instanței de apel prin majorarea sumei încasate cu titlu de prejudiciul moral cauzat de la 300 000 de lei la 1 000 000 de lei, menținerea deciziei instanței de apel fără modificări în partea încasării cheltuielilor de judecată.

55. În motivarea recursului, recurentul a invocat prin prisma prevederilor art.432 alin. (1) lit. a), lit. e) din Codul de procedură civilă, interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție, precum și hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor și a exprimat dezacordul cu decizia instanței de apel în partea ce se referă la stabilirea cuantumului prejudiciului moral încasat. Or, instanța corect a stabilit norma de lege aplicabilă și a constatat cauzarea prejudiciului moral, însă incorect și inechitabil a stabilit cuantumul compensației pentru acesta. În opinia recurentului, instanța de apel nu a ținut cont de criteriile în sensul art.10, art. 11 din Legea nr.1545/1998 raportate speței, reiterând, în esență, la acest aspect circumstanțele redată în cerere de chemare în judecată pe fiecare criteriu în virtutea prevederilor art. 11 din Legea nr.1545/1998.

56. Conform art. 11 alin.(1), (3) din Legea nr.1545/1998, în toate cazurile, instanța de judecată se va baza pe principiile compensării rezonabile și echitabile a prejudiciului moral. Unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire. În temeiul Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Cuantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acestea să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor. În context reamintind prevederile art. 1423 din Codul civil, pct. 22 din hotărârea Plenului CSJ nr.8 din 24 decembrie 2012 cu privire la examinarea litigiilor privind repararea prejudiciului moral și material cauzat persoanelor deținute prin violarea art.3, 5, 8 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (cuantumul compensației), precum și prevederile art.46 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale. Astfel, în sensul normei precitate, hotărârile CtEDO au forță obligatorie. Urmare nivelul compensațiilor trebuie să fie comparabil în raport cu sumele acordate de Curte în cauze similare (Scordino nr. 1 c. Italiei, Ciorap nr.2 c. Moldovei, Burdov nr.2 c. Rusiei, 15 ianuarie 2009, §99). Cu referire la detenția nemotivată, în cauza Stepuleac c. Republicii Moldova din 06.11.2007 (cererea nr. 8207/06), Curtea a considerat că reclamantului trebuia să- i fi fost cauzat un anumit stres și neliniște ca urmare a detenției contrar articolului 5 § 1 al Convenției și în condiții contrare articolului 3 al

Convenției. Hotărând în mod echitabil, să-i ofere reclamantului cu titlu de despăgubire suma de 12 000 de euro.

57. Recurentul a menționat că suma încasată cu titlul de compensare a prejudiciului moral cauzat este disproporționată inclusiv cu sumele care au fost acordate de Curte pe cauzele civile analogice. Astfel, în cauza Manole D. vs MJ-suma de 800 000 de lei cu titlu de prejudiciul moral cauzat (hotărârea din 08 februarie 2023 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, nr.2-18015/22, definitivă prin decizia din 13 iunie 2023 a Curții de Apel Chișinău, dosarul nr. 2a-1598/2023); Melniciuc O. vs MJ- suma 500 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat (hotărârea din 09 octombrie 2023 a Judecătorei Chișinău sediul Centru, dosarul nr. 2-1143/2023); Popovici S. vs MJ - suma de 850 000 de lei (hotărârea din 04 aprilie 2024 a Judecătorei Chișinău sediul Centru, dosarul nr. 2-17935/23); cauza Nița Ș. vs MJ - suma de 400 000 de lei (hotărârea din 27 decembrie 2023 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, dosarul nr. 2-19333/2023); cauza Lebediuc S. vs MJ- suma de 500 000 de lei (hotărârea din 21 mai 2024 a Judecătorei Chișinău sediul Centru, dosarul nr. 2-18626/23); cauza Chiranda V. vs MJ - suma de 800 000 de lei (hotărârea din 17 aprilie 2024 a Judecătorei Chișinău ,sediul Centru, dosarul nr. 2-3612/2024). Totodată, ținând cont de circumstanțele cauzelor se constată că în privința sa au fost comise încălcări mai grave și urmările acestor încălcări sunt mai semnificative. Drept urmare, se atestă stabilirea neuniformă a cuantumului prejudiciului moral, ceea ce este o încălcare a dreptului la un proces echitabil garantat de art.6 CEDO. Toate aceste circumstanțe deși au fost probate în ședința de judecată însă au rămas fără o apreciere corectă din partea instanței de apel. Instanța nu a analizat probele prezentate în susținerea poziției și astfel și-a bazat soluția pe aprecierea vădită nerezonabilă a probelor prezentate. Ținând cont de gravitatea suferințelor psihice suportate în urma tragerii ilegale la răspundere penală, reieșind din urmările grave survenite pentru sănătate, a considerat că este echitabilă și rezonabilă suma de 1 000 000 de lei cu titlu prejudiciul moral.

58. La 06 iunie 2024, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei din 08 februarie 2024 a Curții de Apel Comrat, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, adoptarea unei noi hotărâri de respingere integrală a cererii de chemare în judecată ca fiind neîntemeiată.

59. În motivarea recursului, recurentul prin prisma art. 432 alin. (1) lit. b) și e) din Codul de procedură civilă, a invocat că decizia instanței de apel este arbitrară și se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor, precum și că prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție. Instanța de apel la adoptarea soluției judecătorești a apreciat vădit nerezonabil probele ce țin de încasarea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești. Elucidarea cazurilor și condițiilor de răspundere patrimonială se face prin Legea nr.

1545/1998. Legiuitorul în temeiul art.6 din Legea nr. 1545/1998, a prevăzut expres care sunt cazurile în care survine dreptul persoanei fizice/juridice la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

60. Recurentul a afirmat că instanța de apel și instanța de fond la adoptarea soluției, au aplicat eronat normele de drept material ce țin de încasarea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, în condițiile în care pentru aplicabilitatea prevederilor Legii nr.1545, necesită de a fi întrunite circumstanțele prevăzute de art.6 - dreptul la repararea prejudiciului și cele prevăzute de art.3 - cazurile de reparare a prejudiciului material și moral. Or, normele legale enunțate sunt indisolubile și nu pot fi aplicate separat. În acest sens, instanța de apel eronat și neîntemeiat a admis parțial pretențiile intimatului/reclamantului. Într-adevăr coroborând norma legală cu situația din prezenta speță, instanța de fond și instanța de apel corect au constatat că în privința intimatului/reclamantului a fost emisă sentința de achitare. Acest fapt nici nu a fost infirmat de către Ministerul Justiției. Îndreptățirea lui Alexandr Diulgher cu privire la compensarea prejudiciului cauzat în conformitate cu prevederile Legii nr.1545/1998, deoarece a fost ilegal învinuit și tras la răspundere penală, în opinia recurentului, este nefondată și eronată, în condițiile prin prisma prevederilor art.3 alin.(1) din Legea nr. 1545/1998, nu orice acțiune a organelor de drept și judecătorești atrage răspunderea Statului. Or, este important și necesar să se constate ilegalitatea actului procedural emis de către organul de drept. Respectiv, dacă se demonstrează printr-un act judecătoresc de dispoziție irevocabil că acțiunile întreprinse de către organul de urmărire penală sunt/au fost ilegale, atunci dreptul la despăgubire apare indiferent de faptul dacă este vinovată sau nu persoana. De altfel, în sensul prevederilor enunțate rezultă expres că pentru angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare și de urmărire penală, sunt necesare unele condiții speciale, și anume existența faptei ilicite. Prin urmare, la materialele cauzei nu există niciun act procedural definitiv și irevocabil al instanței de judecată sau al organului ierarhic superior, prin care s-a stabilit ca fiind ilegale acțiunile organului de urmărire penală. Instanța de apel eronat a dispus încasarea sumei de 300 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral, în condițiile în care la caz nu sunt întrunite toate condițiile de aplicabilitate a prevederilor Legii nr.1545/1998.

61. De asemenea, a menționat că potrivit prevederilor art. 5 alin. (1) din Legea nr.1545/1998, Ministerul Justiției doar reprezintă statul pe categoria dată de litigii, însă prejudiciul, în eventualitatea admiterii acțiunii, se încasează din bugetul de stat și nicidecum din bugetul Ministerului Justiției. Contrar prevederilor enunțate, instanța de apel prin decizia din 08 februarie 2023, a dispus încasarea din contul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, prin intermediul bugetului de stat în beneficiul lui Alexandr

Diulgher suma de 300 000,00 de lei cu titlu de prejudiciu moral. Instanța de apel eronat a interpretat prevederile legale.

62. În partea ce ține de acordarea prejudiciului moral, reiterând prevederile art. 11 din Legea nr. 1545/1998, recurentul a menționat că pe durata acțiunilor procesuale și judecării cauzei penale în instanța de judecată, intimatului nu i-au fost încălcate drepturile procesuale, iar la materialele cauzei nu există nicio probă concludentă, pertinentă, utilă și veridică în confirmarea faptului că actele procedurale emise în privința intimatului de către organul de drept sunt calificate ca ilegale. Or, în corespundere cu art.218 din Codul de procedură penală, instanța de judecată constatând în procesul de judecată fapte de încălcare a legalității și a drepturilor omului, o dată cu adoptarea hotărârii, emite și o încheiere interlocutorie prin care aceste fapte se aduc la cunoștința organelor respective, persoanelor cu funcție de răspundere și procurorului. În speță intimatul își întemeiază pretențiile nu pe acțiunile ilegale ale organului de urmărire penală, procuraturii și instanței judecătorești, ci doar pe încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere și nu poate fi judecată. Respectiv, drepturile procesuale ale reclamantului au fost respectate și realizate de către reprezentant și instanță. La fel, pentru a solicita în special la repararea prejudiciului moral cauzat prin încălcarea dreptului pretins a fi încălcat în speță, intimatul în cererea de chemare în judecată urma să dovedească prejudiciul moral sub aspectul existenței (care suferințe fizice sau psihice) și prin care probe se confirmă argumentele invocate de acesta (art. 117-119 din Codul de procedură civilă), or, nerespectarea principiului probațiunii statuat la art. 118 din Codul de procedură civilă va constitui o încălcare flagrantă a prevederilor art.6 CEDO. Intimatul nu a prezentat probe justificative care ar demonstra prezența unor suferințe cauzate. Toate argumentele invocate întru motivarea pretenției de încasare a prejudiciului moral poartă un caracter strict declarativ, formal, fără a dispune de suport probatoriu și legal. Mai mult decât atât, suma încasată de către instanța de apel cu titlu de prejudiciu moral 300 000 de lei a apreciat-o drept una exagerată și inechitabilă suferințelor pretinse a fi suportate, mai mult, în lipsa unor acte ce constată ilegalitatea acțiunilor întreprinse de organul de urmărire penală.

63. Recurentul a susținut că, în cazul atestării de către instanța de judecată a întrunirii condițiilor prevăzute de Legea nr. 1545/1998, jurisprudența națională privind quantumul prejudiciului moral acordat persoanelor ce au intentat acțiuni în ordinea Legii nr. 1545/1998, relevă următoarele cauze: L. Punga, A. Punga vs MJ, MAI, PG, dosarul nr. 2ra-1217/19 - 5 000 de lei pentru fiecare; M. Vataga vs MJ, intervenient accesoriu PG, dosarul nr. 2ra-991/22 - 30 000 lei; V. Sîmboteanu vs MJ, intervenient accesoriu PG, dosarul nr. 2ra-278/20 - 50 000 lei; V. Bahnari vs MJ, intervenient accesoriu PG, dosarul nr. 2ra-868/20 - 90 000 lei. La fel, a enumerat cauze din jurisprudența națională privind quantumul prejudiciului

moral acordat persoanelor care au fost condamnate, iar ulterior achitate: V. Rusu vs MJ, intervenient accesoriu PG, dosarul nr. 2ra-458/21 - 20 000 lei; T. Constantin vs MJ, intervenient accesoriu PG, dosarul nr. 2ra-1018/19 - 50 000 lei; V. Vdovii vs MJ, intervenienți accesorii MF, PG, SV, A. Popenco dosarul nr. 2ra-1657/22 - 50 000 lei; G. Cojocaru vs MJ, intervenient accesoriu PG, dosarul nr. 2ra-331/22 - 60 000 de lei; V. Guțu vs MJ, intervenient accesoriu PG, dosarul nr. 2ra-1578/22 - 200 000 de lei. De altfel, în cauza S. Zafronschii vs MJ, intervenient accesoriu PG, dosarul nr. 2ra-1162/22, s-a încasat suma de 400 000 lei cu titlu de prejudiciu moral, însă circumstanțele cauzei sunt cu mult mai grave decât cele constatate în raport cu prezentul intimat. Comparativ cu situația prezentului reclamant, Serghei Zafronschii a fost inițial achitat (soluție menținută de instanța de apel), ulterior condamnat, apoi rejudecat, iarăși condamnat și în final - procesul s-a încetat (pe motiv că există hotărâri a organului de urmărire penală asupra acelorași persoane pentru aceleași fapte de scoatere a persoanelor de sub urmărire penală).

64. La 14 iunie 2024, prin intermediul poștei electronice (Vol.II, f.d.128), Procuratura Generală a Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei din 08 februarie 2024 a Curții de Apel Comrat, solicitând admiterea acestuia, casarea parțială a deciziei instanței de apel, emiterea unei hotărâri noi de respingere a acțiunii înaintată de Alexandr Diulgher în partea ce ține de repararea prejudiciului moral cauzat în urma acțiunilor ilegale ale organului de urmărire penală și procuraturii și încasării cheltuielilor judiciare.

65. În susținerea recursului, recurentul a invocat prin prisma art. 432 alin.(1) lit.e), art.373 alin.(1), (2), (5) din Codul de procedură civilă dezacordul cu decizia instanței de apel în partea admiterii cerințelor reclamantului ce ține de repararea prejudiciul moral, considerând-o neîntemeiată.

66. Redând noțiunea de acțiuni ilicite în sensul art. 2 din Legea nr. 1545/1998, citând prevederile art.3 din Legea nr. 1545/1998, art.2007 alin.(1) lit.a) din Codul civil, a menționat că în contextul prevederilor enunțate, urmează a fi reparat prejudiciul cauzat anume prin acțiunile ilegale ale organului de urmărire penală, procuraturii și instanțelor judecătorești. Codul de procedură penală prevede procedura de contestare a acțiunilor ale organului de urmărire penală/ procurorului în cazul în care persona le consideră ca fiind ilegale, făcând referire la prevederile art.298 alin.(1), art.299/1 alin.(1), art.313 alin.(1) din Codul de procedură penală. Iar în cauza dată nu a fost prezentat și nu există niciun act procedural definitiv și irevocabil a procurorului/procurorului ierarhic superior sau a judecătorului de instrucție, conform procedurilor specificate, prin care s-a stabilit ca fiind ilegale acțiunile organului de urmărire penală/procurorului. Astfel, analizând materialele cauzei, acțiunile organelor de urmărire penală în contextul circumstanțelor avute loc, la caz au fost întemeiate și legale, din care

considerente pretențiile reclamantului nu se încadrează în prevederile Legii nr. 1545/1998. Acțiunile procurorului, precum înaintarea învinuirii și alte acțiuni procesuale au fost condiționate de temeuri rezonabile că aceasta a participat la săvârșirea infracțiunii, existând riscul împiedicării stabilirii adevărului în cauza penală respectivă. Cu atât mai mult, în cadrul urmăririi penale în cauza nominalizată nu a fost emis nici un act procedural prin care să fie stabilite ca fiind ilegale acțiunile organului de urmărire penală și a procuraturii. Respectiv au fost în strictă conformitate cu prevederile legale și au fost îndreptate spre cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă a tuturor circumstanțelor cauzei penale.

67. Recurentul a reiterat prevederile art. 11 din Legea nr.1545/1998. Instanța de apel examinând apelurile Procuraturii Generale, Ministerului Justiției și Ministerului Finanțelor nu s-a expus în privința tuturor argumentelor invocate de apelant. Și anume, în cadrul urmăririi penale nu au fost comise încălcări prin care să fie lezate drepturile reclamantului; informația despre învinuirea lui Alexandr Diulgher și despre mersul urmăririi penale nu a avut rezonanța în societate și nu sunt prezentate probe confirmative în acest sens; nu au fost prezentate dovezi care ar confirma caracterul și gradul suferințelor psihice și alte argumente care au stat în baza stabilirii mărimii compensației pentru repararea prejudiciului moral conform art. 11 din Legea nominalizată, deși era obligată să se expună. Nici nu a fost dovedit faptul cauzării prejudiciului material (cheltuieli judiciare pentru asistența juridică), or, de către reclamant nu au fost prezentate probe în acest sens.

68. Conform pct.21 din hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 8 din 24 decembrie 2012, reclamantul urmează să justifice cheltuielile de asistență juridică solicitate din dări de seamă ale avocatului cu privire la asistența juridică prestată și justificarea onorariului global sau per oră perceput de către avocat. În cazul nejustificării cheltuielilor de asistență juridică, judecătorul poate respinge această pretenție integral sau în parte. Însă la caz în afară de bonurilor de plată seria GL nr.479712 la suma de 4500 lei și seria GL nr. 478029 la suma de 500 lei, alte acte nu au fost prezentate.,

69. Reclamantul nu a prezentat probe care ar confirma prejudiciul moral pretins a fi fost cauzat prin acțiunile ilegale ale organului de urmărire penală și prin ce anume s-a manifestat. Respectiv nu este întemeiată decizia instanței de apel privind încasarea sumei în mărime de 300 000 de lei cu titlu de prejudiciul moral. [Prejudiciul moral se stabilește prin apreciere în raport cu consecințele negative suferite de victima pe plan fizic, psihic, valorile lezate, măsura în care au fost lezate, intensitatea cu care au fost percepute consecințele vătămării, măsura în care i-a fost afectată situația familiala. Aceste criterii sunt subordonate condiției aprecierii prejudiciului moral pe o bază echitabilă, corespunzătoare prejudiciului real și efectiv produs. În condițiile în care reclamantul nu a probat că a suferit emoții, consecințe negative, stări trăite personal ca urmare a tragerii ilegale la răspundere

penală, nu poate fi justificată acordarea prejudiciului moral. Or, reclamantul a indicat că i s-a cauzat o pagubă morală intensă inclusiv și din motivul că, informația despre cauza penală pornită în privința acestuia a avut o rezonanță sporită în societate, fiind publicată în mijloace de mass-media, însă acest argument este unul declarativ. Nu a prezentat probe concludente, pertinente, utile și veridice prin care să convingă instanța că învinuirea ar fi avut efecte negative asupra reputației sale, că cazul a fost larg mediatizat de publicații, așa cum a invocat reclamantul. Sarcina probării prejudiciului moral este pusă pe seama reclamantului și se apreciază individual pentru fiecare caz, luându-se în considerare argumentele ambelor părți în proces.

70. În opinia recurentului, într-un alt punct de vedere, însăși decizia de achitare prin sine este o satisfacție morală și constituie de la sine o satisfacție echitabilă a suferințelor reclamantului în cadrul dosarului penal, finalizat în modul expus în privința reclamantului.

71. La 13 iunie 2024, prin intermediul poștei terestre (Vol.II, f.d.127), Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 08 februarie 2024 a Curții de Apel Comrat, solicitând admiterea recursului, casarea hotărârii primei instanțe și a deciziei instanței de apel cu emiterea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii ca fiind neîntemeiată.

72. În motivarea recursului, recurentul a invocat că hotărârile pronunțate în prezenta cauză sunt neîntemeiate. Prin prisma prevederilor art.239, art.373 alin.(1), art.432 alin.(1) lit.a), b),c),d) e) din Codul de procedură civilă, în ceea ce vizează admiterea parțială a pretenției de încasare a prejudiciului moral, recurentul a considerat că instanțele ierarhic inferioare nu au elucidat pe deplin aspectele importante pentru soluționarea justă a cauzei.

73. În dezacord cu poziția instanței precum că în speță sunt întrunite condițiile prevăzute de Legea nr. 1545/1998, pentru angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile organelor de urmărire penală și a procuraturii, a comunicat că pentru angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare și de urmărire penală, sunt necesare unele condiții speciale și anume existența faptei ilicite, respectiv nu orice acțiune a organelor de drept și judecătorești atrage răspunderea statului. În acest a afirmat că pentru aplicabilitatea dispozițiilor Legii nr. 1545/1998 în fiecare caz în care se pretinde încasarea despăgubirilor materiale și morale prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și instanțelor judecătorești urmează să existe și să fie întrunite cumulativ, atât circumstanțele prevăzute la art.6 și art.3 din legea precitată.

74. Recurentul a considerat că instanțele ierarhic inferioare nu au elucidat pe deplin aspectele importante pentru soluționarea justă a cauzei, iar decizia emisă se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor în condițiile în care, conform prevederilor legislației în vigoare rezultă expres că nu orice acțiune a organelor de drept atrage

răspunderea statului. Este important și necesar să se constate ilegalitatea actului procedural emis de către organul de drept. Or, de către organul de urmărire penală au fost efectuate toate acțiunile de urmărire penală necesare pentru stabilirea circumstanțelor cauzei, probele administrate fiind suficiente pentru emiterea soluției. În susținerea poziției date, urmează a fi învederate prevederile art. 252, art. 254 alin.(1) din Codul de procedură penală. În opinia recurentului, acțiunile procesuale de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuit, învinuit, inculpat în cadrul unei proceduri penale inițiate și derulate legal, sunt acțiuni justificate și necesare, organul de urmărire penală fiind obligat să întreprindă toate măsurile legale întru elucidarea adevărului și asigurarea atragerii la răspundere a infractorului. Drept urmare a adoptării sentinței din 28 mai 2021 a Judecătoriei Cahul, sediul Central, prin care Alexandr Diulgher a fost achitat, acțiunile întreprinse de către organul de urmărire penală nu a fost recunoscute ca fiind ilegale și de aceea nu ar exista temeiuri pentru acordarea unei despăgubire.

75. De asemenea, recurentul a afirmat că prin prisma jurisprudenței CtEDO, organul de urmărire penală nu a admis ingerințe ilegale a drepturilor lui Alexandr Diulgher la libertate și la siguranță prevăzut de art. 5 CEDO precum și art. 6 a Convenției. Organul de urmărire penală în cadrul cauzei penale a realizat un mecanism investigator efectiv într-o societate democratică, și anume de a investiga și preveni acțiuni criminale comise de către persoane fizice și juridice. În acest context, a reținut mențiunile Curții Supreme de Justiție în cauzele civile SRL „Volaris-Grup”, nr.2a-3778/13, decizia din 17 decembrie 2013 și SRL „Sorserv-Prim”, nr.2ac-204/13, decizia din 24 octombrie 2013, prin care au respins acțiunea civilă înaintată în temeiul Legii nr. 1545/1998, motivând: „(...) sentința de achitare nu confirmă caracterul ilicit al acțiunilor organului de urmărire penală, care în scopul executării obligațiilor sale legale, au efectuat urmărirea penală cu respectarea Codului de procedură penală, or, potrivit art.252 Cod de procedură penală, urmărirea penală are ca obiect colectarea probelor necesare cu privire la existența infracțiunii, la identificarea făptuitorului, pentru a se constata dacă este sau nu cazul să se transmită cauza penală în judecată în condițiile legii și pentru a stabili răspunderea penală.” Aceste afirmații au fost constatate și în decizia Curții Supreme de Justiție din 14 mai 2014 în cauza R. Cojocaru vs MF, dosarul nr.2ra-1458/14: „instanța de recurs analizând materialele cauzei ajunge la concluzia că acțiunile organelor de urmărire penală, în contextul circumstanțelor avute loc, la caz au fost întemeiate și licite, din care considerente pretențiile reclamantului nu se încadrează în prevederile Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998.” Acest fapt determină necesitatea admiterii recursului, inclusiv din considerentul necesității consolidării jurisprudenței Curții Supreme de Justiție.

76. Recurentul a mai susținut că instanțele ierarhic inferioare nu au luat în considerare prevederile pct.5.3. din hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 7 din 04 iulie 2005 cu privire la practica asigurării controlului

judecătorească de către judecătorul de instrucție în procesul urmăririi penale, potrivit căruia ordonanțele de recunoaștere în calitate de bănuit și sau învinuit sunt niște procedee legate de desfășurarea normală a urmăririi penale și prin sine nu afectează drepturile sau libertățile constituționale ale persoanei. Acestea sunt niște măsuri procesuale prevăzute de lege, necesare într-o societate democratică, au un scop legitim de a asigura măsuri eficiente de luptă cu criminalitatea, și acest scop este proporțional anumitor restricții care pot avea loc în cadrul desfășurării acțiunilor menționate.

77. Totodată, în deciziile instanțelor inferioare pe cauza penală nu se confirmă caracterul ilicit al acțiunilor organului de urmărire penală, care în scopul executării obligațiilor sale a efectuat urmărirea penală cu respectarea Codului de procedură penală.

78. La 15 octombrie 2024, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimațiilor și intervențiilor accesorii copiile recursurilor declarate, creând astfel participanților la proces condiții egale de a cunoaște modul de derulare a procedurii în recurs, cât și le-a acordat, întru asigurarea respectării principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi, posibilitatea de depunere a referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire, extrasul din poșta electronică, anexate la materialele dosarului (Vol.II, f.d.137-138).

79. Intimații și intervenții accesorii nu au făcut uz de dreptul procesual și nu au depus referințe la cererile de recurs.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

80. Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conexe reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 01 septembrie 2023. În conformitate cu prevederile art. XI alin. (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023, recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului. Din sensul normei de drept enunțate rezultă că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

81. Recursurile declarate de Alexandr Diulgher, reprezentat de avocatul Andrei Beruceașvili, de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și de Procuratura Generală a Republicii Moldova, vor fi examinate prin prisma temeiurilor stipulate în redacția art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare de la 01 septembrie 2023.

82. Art. 434 din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

(2) Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.”

83. Art. 440 din Codul de procedură civilă:

„(1) În cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art.433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

(2) Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.”

84. Art. 432 din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul este admis dacă:

a) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție;

b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție;

c) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv sau a fost respins ca fiind tardiv un apel depus în termen;

d) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces;

e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;

f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(2) Temeiurile menționate la alin.(1) lit.d)–f) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.”

85. Art. 433 din Codul de procedură civilă:

„(1) Cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care:

a) recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(1).”

MOTIVAREA INSTANȚEI

86. Cu referire la termenul de depunere a recursurilor, instanța de recurs menționează că dispozitivul deciziei instanței de apel a fost pronunțat la 08 februarie 2024. Copia deciziei integrale a instanței de apel a fost expediată participanților la proces prin scrisoarea datată cu 17 aprilie 2024 (Vol.II, f.d.79) și a fost recepționată de către recurenți conform avizelor de recepție la 22 aprilie 2024, 23 aprilie 2024 și 24 aprilie 2024 (Vol.II, f.d.86-90). Astfel, recursurile sunt depuse în termen.

87. Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă.

88. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 din Codul de procedură civilă (în redacția Legii nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare de la 01 septembrie 2023).

89. Din analiza recursului declarat de Alexandr Diulgher, reprezentat de avocatul Andrei Beruceașvili, rezultă că s-a invocat ca temei de drept prevederile art. 432 alin. (1) lit. a), e) din Codul de procedură civilă, citate supra.

90. În recursul Ministerului Justiției al Republicii Moldova s-au indicat ca temei de drept prevederile art. 432 alin. (1) lit. b), e) din Codul de procedură civilă, citate supra.

91. Din textul recursului formulat de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova se identifică temei de drept prevederile art. 432 alin. (1) lit. a), b), c), d), e) din Codul de procedură civilă, citate expres de recurent în recurs, însă, în final, la solicitări indică doar art. 432 alin. (1) lit. a), b), c) din Codul de procedură civilă.

92. În ceea ce vizează recursul declarat de Procuratura Generală a Republicii Moldova, temeiul de drept este conținut la art. 432 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură civilă.

93. Argumentele invocate în cererile de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma în vigoare la data declarării recursului, respectiv nu constituie temei de casare a hotărârii contestate. Mai mult, motivele invocate în cererea de recurs sunt similare celor invocate în cadrul judecării anterioare a cauzei, asupra căroră instanța de apel s-a pronunțat corespunzător cu respectarea prevederilor legale.

94. Dezacordul recurențelor cu decizia instanței de apel, relatarea repetată a situației, nu constituie temei de casare a deciziei contestate, or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are un caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

95. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele ierarhic inferioare. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

96. În contextul prevederilor art. 432 alin.(2) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs verifică în cazul invocării în recurs a temeiurilor menționate la art. 432 alin.(1) lit.d)–f) din Codul de procedură civilă, dacă acestea au fost invocate și în apel sau dacă pretinsa încălcare a avut loc în instanța de apel, nefiind stabilite la caz anumite încălcări ce ar fi fost comise de instanța de apel.

97. Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în jurisprudența sa constantă, statuează că, dreptul de acces la instanță nu este absolut. Există limitări implicit admise (cauza Golder împotriva Regatului Unit, p. 38, cauza Stanev împotriva Bulgariei (MC), p. 230). Acesta este în special cazul

condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (cauza Luordo împotriva Italiei, p. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (cauza Levages Prestations Services împotriva Franței, p. 45). Procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6§1 (cauza Helmers c. Suediei, 09 octombrie 1991).

98. Din considerentele redate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează că recursurile declarate de Alexandr Diulgher, reprezentat de avocatul Andrei Beruceașvili, de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și de Procuratura Generală a Republicii Moldova, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursurilor și drept urmare prin prisma art. 433 alin. (1) lit. a), urmează a fi considerate inadmisibile.

99. Din aceste motive, în conformitate cu art. 431 alin. (1) și (2), art. 433 alin. (1) lit. a), 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Consideră inadmisibile recursurile declarate de Alexandr Diulgher, reprezentat de avocatul Andrei Beruceașvili, de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și de Procuratura Generală a Republicii Moldova împotriva deciziei din 08 februarie 2024 a Curții de Apel Comrat.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Gheorghe Stratulat